

Christine Orban

Virginia
ile
Vita

2. BASKI
Çeviri: BİRSEL UZMA

♥ can
roman

CHRISTINE ORBAN
VIRGINIA ÎLE VITA

Virginia et Vita, Christine Orban

© 2012, Éditions Albin Michel

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin ilk baskısı Fransızca dilinde Olivier Orban tarafından 1990 tarihinde yapılmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2016

2. basım: Şubat 2016, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Yayına hazırlayan: Ayça Sezen

Düzeltili: Burçak Başpınar

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-2775-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750727757

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CHRISTINE ORBAN
VIRGINIA İLE VITA

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Birsel Uzma

CHRISTINE ORBAN, 1957'de Casablanca'da dünyaya geldi. Assas ve Sorbonne üniversitelerinde hukuk öğrenimi gördükten sonra, asıl tutkuları olan psikoloji ve edebiyata yöneldi. İlk romanı *Les petites filles ne meurent jamais*'yi (Küçük Kızlar Asla Ölmez) 1986'da yayımlayan yazar, yirminin üzerinde romanın yanı sıra birçok öykü de kaleme almıştır. Eserleri, İngilizce, Yunanca, Arapça, İtalyanca, Rusça, Çince ve Almancaya çevrilen yazar hayatına Paris'te devam etmektedir.

BİRSEL UZMA, 1970'te İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi ve İÜ Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. *Meydan Larousse Ansiklopedisi*'nin ekleri, *Théma Larousse* ve *Junior Larousse* ansiklopedilerinde çevirmen olarak çalıştı. *Larousse Gastronomique*'in çeviri grubu başkanlığı çalışmasını üstlendi. François Rabelais, Pascal Bruckner, Albertine Sarrazin, Louis Aragon, Honoré de Balzac, Jean-Marie Laclavetine, Pierre Loti, Raymond Radiguet, Guy de Maupassant, Nicolas Michel, Marquis de Sade, George Sand, Victor Hugo gibi yazarlardan çeviriler yaptı.

Bu kitabın birinci baskısı, 1990 yılında *Une année amoureuse de Virginia Woolf* (Virginia Woolf'un aşk dolu bir yılı) başlığıyla ve Christine Duhon adıyla basılmıştır. Bu ikinci baskı, yazar tarafından baştan sona gözden geçirilmiştir.

Roman ve Milan'a

I

Leonard, Virginia'nın deliliğin pençesinde kıvranan, kırılğan yüzüne doğru eğilmişti: Karısının yüzüne doğru. Evlendiklerinden beri –tarihi ceketinin içine işlenmişti: 10 Ağustos 1912– onun üzerine titremekten hiç vazgeçmemişti. Seylan dilinde de yazılsa, Tamilcede veya okunması korkusuyla şifreli dilde de olsa, Leonard karısının günlüğünde şu ana temayı yakalardı: “Virginia acı içinde. Çok kaygılı. Berbat bir gece.”

Virginia acı çektiğinde, aklı başında olmadığına, o da onun karşısında çaresiz kalıyor, acı çekiyordu. Karısının bacaklarının kasıldığını, yüzünün buruştuğunu görüyordu. Çılgınlıklarını işitiyor, ara sıra tükürükler saçarak savurduğu küfürleri dinliyordu. Neydi Virginia'yı ele geçiren?

Leonard, iblisleri kovan bir şeytan çıkarıcı gibi, Virginia'nın nemli alnını ağır ama güçlü bir dokunuşla içten dışa, hafifçe okşuyordu.

“Geçti, geçti,” diye mırıldandı.

“Uzun mu sürdü?”

Leonard, sirkeli suya batırılmış beyaz bezi şakaklarına doğru bastırdı.

“Çok güçlü bir baş ağrısıyla başladı.”

“Geçti artık.”

“Evet geçti,” dedi Virginia gözlerini açarak.

Yüzünü yüzüne yaklaştırmak için Leonard'ı kravatından tutup çekti. Dudaklarında bir gülümseme belirliyordu ama delilik izleri o kadar yavaş siliniyordu ki, ara sıra tekrar göze çarpıyordu. Gözlerine can gelmişti artık, Sesi daha gürdü ve daha az titrekti. Leonard'ın yanında yavaş yavaş kendine geliyordu. Eline koca bir bardak sıcak süt tutuşturup yatağa göndermekle yetinen doktorlar hastalığından bir şey anlamamışlardı. Süt bir placebo etkisi yaratıyordu belki sadece; ama Leonard'a onu beslediği gibi, hiç de fena olmayan bir his yaşıtıyordu. Karısının acılar içindeki bedeni, okyanusların en karanlık, en derin yerinde kaybolmuş zihni onun için bir ıstıraptı belki ama aynı zamanda fiziksel aşk kadar güçlü bir bağ oluşturuyordu aralarında.

Virginia'nın bedenine, aklına yeniden kavuştuğu, kendine geldiği çok yoğun bir andı. Uzun bir mücadeleden sonra, bedeni ve aklı yeniden uzlaşma sağlıyordu.

Uzun süren bir kâbustan uyanma hissiyle gazlı sobayı, yılların etkisiyle sararan kâğıdı, kontrplak raflar üzerindeki kitapları ve ona birden uyum içinde görünmeye başlayan o mütevazı, ağırbaşlı odayı yeniden keşfediyordu, karanlıkların içinden geri döndüğünde hep böyle olurdu. Dışarı da dinginleşmeye başlamıştı. Yatağının çevresine yayılmış bir kâğıt tomarını fark etti. Panik içinde sordu Leonard'a:

“Okudun mu?”

“İznin olmadan asla okumadığımı iyi bilirsin.”

Virginia, krizlerinin esinlediği şirlere bakmaktan kaçındı. Düşünceleri aklının içinde dönüp duruyor, dışarı taşıyordu. Beynini sıkıştırıp duran kelimelerden fazla gelenlerin bir yere yönlendirilmeleri, zehirli kan gibi akıtılmaları gerekiyordu. Ortalığa saçılmış kâğıtları bir hamlede somyanın altına itti. Birbirine eklemelenmiş tüm o sözcükler, o gülsuyu birikintileri, rasgele mısralar onun eseri olmaya layık değildi.

Leonard pencereyi açtı. İlkbahar havası kararsız, melankolik bir şeyler taşıyıp getiriyordu. Virginia iç geçirdi. Yaşadığı depresyonlar onu farklı varlıklar arasına sokmuştu, uzun süre alıkonmuş, bir kaçırılma, bir bombardıman sonrası hayatta kalmış insanlara benziyordu.

Biraz kayıtsız, biraz kibirli bakışları ona ciddi ama aynı zamanda da hain bir hava veriyordu. Havelock Ellis'i, Dante'yi, Berlioz'un otobiyografisini okumak, deniz kabuklarıyla çerçeveselmiş bir ayna yapmak istiyordu. İyileşme belirtileri.

Vita'nın üç gün içinde orada olacağı düşüncesi, nihayet melankolisinden sıyrılmasını sağladı.

2

Vita, Monk's House'a limuzininin, eşsiz bir beceriyle kullandığı yepyeni bir gri Austin marka limuzinin direksiyonunda geldi. Arabadan inmedi, içinden hızla fırladı. Bu kez de, mavi sarı çizgili jarse bir elbise giymiş, geniş bir şapka takmış, siyah timsah derisi bir çanta almıştı eline.

Woolf'ların oda hizmetçisi Nelly –aynı zamanda aşçısı, bahçıvanı ya da servis elemanı da denilebilirdi çünkü yıllardan beri bu görevlerin hepsini birden üstlenmekteydi– mutfakta bir taburenin üzerine çökmüş Vita'yı bekliyordu. "Saygıdeğer" olarak tanımladığı bu kadın hakkında birkaç satıra rastlama umuduyla moda dergilerinin sayfalarını çeviriyordu: Vita Sackville-West, Madam Harold Nicolson, aristokrat şıklığı ve girişkenliğinin canlı timsali soylu hanımefendi. Vita, tek başına bir gösteriydi.

Kollarında kocaman bir paket, göğsüne sıkıştırarak tuttuğu bir yığın şeyle giriş kapısını ayağıyla hafifçe itti.

"Aman Tanrım! O kucağınızdaki de ne madam?"

"Bir lavabo. Annem hediye etmişti bana. Virginia'nın hoşuna gideceğini sanıyorum."

Porselen lavabo o kadar ağırdı ki, Nelly ağırlığının altında iki büklüm olup giriş kapısının hemen yanına bıraktı.

“Lavabo fikri de nereden çıktı? Üstelik içi dolu mu ne?”

“İncir doldurdum.”

“İncir!”

Nelly sözcüğü, elindeki meyve mi, sebze mi olduğunu pek de bilmeden, yüzünde bir tiksinti ifadesiyle tekrarlamıştı. Vita ve Virginia'nın deli olduğu bu nadir şey, İngiltere'de tek bir serada üretiliyordu.

“Yine burada olmak ne güzel,” dedi Vita kendi çevresinde şöyle bir dönüp gül kokulu parfümünü etrafa saçarak... “Hanımefendiye geldiğimi haber verin.”

Virginia'nın haber verilmesine ihtiyacı yoktu. Tekerleklerin çakıltaşları üzerindeki gıcırtilarını işitince koşup gelmediyse, bunun tek nedeni hesaplı davranmasıydı. Vita'nın, salonda bir süre sabırsızlanması fikri hoşuna gidiyordu. Onu o kadar uzun zamandır bekliyordu ki... Şöyle bir göz attığı aynadan umutsuzluk veren bir görüntü yansıdı, giyim tarzını o kadar çağdışı buldu ki, ortalığa çıkmakta tereddüt etti. Deniz mavisini elbisesini üzerine geçirip kare uçlu postallarını giyerken, bu tür tasalara bir daha asla kapılmayacağına yemin etmişti oysa. Kötü giyinmiş olmak, görüşmeyi iptal etmek için neden olmazdı.

Değersizlik duygusunu kovalamak, dış görünüş kaygısının zafer kazanmasına izin vermemek diye tekrarladı durdu kendi kendine, bir yandan da bez gibi buruşturduğu önlüğünü saklıyordu. Vita'nın karşısındayken bu kaygılar ele geçiriyordu onu. Vita süslendiğinde öylesine gösterişli oluyordu ki! Onun beğenisini kazanma isteği her türlü tereddütü silip süpürüyor, Londra'da alışveriş yapmak için az da olsa zaman ayırmadığına hayıflanıyordu. Dostunun inci kolyeleri, büyük şapkaları, gümüş makyaj gereçleriyle dolu seyahat çantası, ince kâğıtlara sarılarak saklanmış giysileri karşısında kaç kere arzuyla titre-

mişti. Ne zenginlikti ama! Onun ise, tek peni harcama düşüncesi bile uykularını kaçırıyordu! Bu tür bir alışverişi her zaman küçük düşürücü bulsa da, et ya da balık almak için mecburen para harcıyordu; ama gece boyu tartıp biçmeden bir elbise satın alması olanaksızdı. Sonbaharın dondurucu rüzgârlarını, basık gökyüzünü, fırtına yüklü gökleri, kışları tüm Sussex'i esir alan doluyu ve karı, hafif yaz esintilerine tercih etmesi onun hatası mıydı? Gülmek, eğlenmek, hareket etmek, yürümek yasak. Herkes cezalı. O zaten hep cezalıydı. Kaba kumaştan önlükler ve kötü hava onun yoldaşlarıydı.

Biraz olsun kendine güven kazanma umuduyla aynadaki görüntüsüne bir kez daha baktı ama nafiye. Ahenkle dalgalanan cümleler kurabiliyor, İngiliz dilinin en sevimsiz sözcüklerine melodi katmayı, fiillerle oynamayı, tekrarlara düşmemeyi, sözdizimini başarıyor ama kendi bedeni karşısında âciz kalıyordu. Muhtemelen yeterince bakmıyordu kendine. Büyük bir aynanın karşısında bir sandalye üzerinde saatlerce oturup çizgilerine aşına olmayı, kendini beğenmeme duygusuyla uzlaşmayı başarması gerekiyordu.

Vita'ya kendi istediği görüntüyü sunamayacak olmaktan dolayı öfkeli halde, odasının kapısını çarparak kapattı. Kendini bir roman kahramanı gibi yaratamamak, kendi hakkında, Clarisse Dalloway hakkında yazdığı gibi yazamamak. "Tek yeteneği... Tabiri caizse, insanları tanımaktı." Kalem olmadan, sihirli değneğinden mahrum oluyordu.

"Virginia?"

Üç inciri çoktan mideye indirmiş olan Vita yerinde duramıyordu, ellerini ağzının iki kenarına koymuş ona sesleniyordu.

Virginia son dört basamağın başında duraksadı.

"İn aşağı. Durma orada öyle!"

1927, Virginia Woolf'un edebî hayatının verimli bir yılıdır. *Deniz Feneri*'ni yazmayı tamamlamış ve bastırmıştır. Aynı yıl, Woolf, edebiyat tarihinin devrim niteliğindeki eserlerinden biri olarak değerlendirilen *Orlando* romanına ilham kaynağı olacak büyük bir aşk yaşar. Kocasını, yayıncı Leonard Woolf'la birlikte yaşadığı Monk's House'un hemen yakınındaki aile şatosunda hayatını sürdüren Vita Sackville-West'le tutkulu bir ilişkiye başlar. Kendi bohem hayatı ve Vita'nın gösterişli, eksantrik, aristokrat hayatı arasındaki uçurumun, tutkunun, kıskançlığın, aşkın edebî yaratıcılığa dönüşmesinin yanı sıra, her ikisi de yazar olan iki kadının büyük aşkını gözler önüne seren roman, büyük ölçüde biyografik nitelikler de taşıyor.

Yazar Christine Orban'ın, Virginia Woolf'un özenle tuttuğu günlüklerinden ve Vita Sackville-West'le mektuplaşmalarından yola çıkarak kaleme aldığı roman, sıra dışı, güçlü, kırılğan iki kadının aşkı ve yaratıcılığı kendi tarzlarında bir araya getirdiğinin hikâyesi olmanın yanında, aynı zamanda bir başka romanın, *Orlando*'nun da yazılış serüveninin romanı.

